

Ladina keele vajalikkusest arstiteaduses meditsiiniüliõpilaste hinnangute põhjal

Kaarina Rein – TÜ keelekeskus

ladina keel, meditsiinikeel, meditsiinilise ladina keele õpetamine

Mõne aasta eest arutleti Eesti ajakirjanduses, kas meil oleks otstarbekas teisi Euroopa riike järgides loobuda meditsiinis ladina keele kasutamisest. Teemat, kas ja kuivõrd ladina keel end Eesti meditsiinis õigustab, ei ole siiani keegi uurinud ning seetõttu korraldati 2003/04. aasta sügissemestril küsitlus äsja meditsiinilise ladina keele kursuse sooritanud TÜ arstiteaduskonna tudengite hulgas.

Paar aastat tagasi tõstatati Eesti ajakirjanduses küsimus, kas meil oleks mõttekas teiste Euroopa riikide eeskujul loobuda tavast kasutada meditsiinis ladina keelt (1, 2). Vaidlus, kas ladina keele kasutamine end meditsiinis õigustab, algas erinevates Euroopa riikides juba 19. sajandi keskpaigas (3). Kuna loobumine ladina keelest tooks meditsiinikeeles kaasa palju muutusi, ei tohiks seda siiski otsustada ühe või mõne inimese arvamuse põhjal, kuid põhjalikumalt ei ole ladina keele kui Eesti meditsiinikeeles õigustatust siiani keegi uurinud. Artiklis on üritatud sellega algust teha, usutledes meditsiiniüliõpilasi: 2003/04. aasta sügissemestril korraldati ladina keele kursuse lõpetanud TÜ arstiteaduskonna ja kehakultuuriteaduskonna füsioteraapia eriala tudengitele küsitlus. Eesmärgiks oli uurida, milline on üliõpilaste arvamus meditsiinilise ladina keele olevikust ja tulevikust.

Võib küsida, kas tudeng on õige arvustaja, kuid teisalt puudutab ühe või teise õppeaine olemasolu ülikooli õppekavas kõige otsesemalt just tudengeid. Küsimustes, kas üks või teine õppeaine end arstiõppe puhul õigustab, langetavad tavaliselt otsuseid studiumi lõpetanud arstid ning õppejõud, tudengite arvamust enamasti ei küsita. Seepärast korraldati küsitlus ladina keele vajalikkusest arstiteaduses kõigepealt just üliõpilaste hulgas, et kajastada nende arvamusi ja seisukohti.

Kui mõned Eesti meditsiiniprofessorid, kellel on tänu oma igapäevasele tööle selge pilt ladina keele kasutamisest arstiteaduses, kahtlevad selle keele

vajalikkuses ning sooviksid seda TÜ arstiteaduskonna õppekavast elimineerida, siis võib oletada, et tudengid, kes selle keele vajalikkust oma erialal veel nii selgelt ei tunneta ning näevad selles võib-olla vaid tülikat lisakohustust õppeprogrammis, peaksid ladina keele õppimise vajaduse suhtes veelgi negatiivsemalt häälestatud olema. Ometi lükkasid uurimistulemused selle hüpoteesi ümber.

Praeguse seisuga on ladina keel TÜ arstiteaduskonnas kohustuslik aine, alates 1997/98. õppeaastast on kursuse pikkuseks arstiteaduse ja hambaarstiteaduse erialal üks semester ühe õppekorrana nädalas, proviisorioõppe erialal kaks semestrit pooleteise õppekorrana nädalas. Arstiteaduse erialal on kahe esimese õppeaasta ulatuses olemas ka ingliskeelne õppekava.

Uurimismetoodika

Mõte korraldada TÜ arstiteaduskonna tudengite seas küsitlus ladina keele kursuse vajalikkuse ja funktsiooni väljaselgitamiseks sai alguse TÜs õppetöö hindamisel kasutatavast üldankeedist, millest saadav info osutus ebapiisavaks meid huvitavatele küsimustele vastuse leidmiseks, sest igal õppeainel on oma spetsiifika. Rakendati anketeerimist, sest see võimaldas kiirelt ja hõlpsalt küsitleda võimalikult suurt hulka üliõpilasi, näiteks oleks intervjuerimine tunduvalt töömahukam olnud.

Vaja oli saada informatsiooni arstiteaduskonna üliõpilaste arusaamadest ladina keele kursuse eesmärgi ja vajaduse kohta ning uurida tegureid,

mis võivad mõjutada arusaamu. Taheti ka teada saada, kas TÜs pakutav kursus on vastavuses tulevaste arstide erialaste vajadustega.

Ankeedi ülesehitus

Ankeedis oli 26 küsimust, millest I osa moodustasid küsimused üldandmete kogumiseks. II osa küsimused olid konkreetsemalt ladina keele kohta, kus uuriti tudengite eelnevat kokkupuudet ladina keelega, paluti neil võrrelda ladina keelt teiste võõrkeeltega; uuriti, kas see keel peab arstiteaduskonnas kohustuslik aine olema ja kas üliõpilased sooviksid ladina keelt õppida ka juhul, kui see oleks vabaaine. Esitati ka küsimus, milline peaks olema meditsiinilise ladina keele kursuse eesmärk. Küsimustiku III osa puudutas rahulolu õppematerjalidega. IV osas esitati küsimusi ladina keele õpetamise kohta. Küsiti, kas kursus teenis üliõpilaste märgitud eesmärgi. Usutletutel paluti iseloomustada kursuse taset, seost teiste erialakursustega ning nimetada tegureid, mis ladina keele õppimist lihtsustasid ja raskendasid. V osas esitati taas üldisema iseloomuga küsimusi, nt milline keel peaks üliõpilaste arvates olema rahvusvaheline meditsiinikeel, ja paluti oma arvamust ka põhjendada.

Usutletud kontingent

Küsimustikule vastasid põhiliselt arstiteaduse ja hambaarstiteaduse üliõpilased, kes õppisid ladina keelt eesti keele baasil. Lisaks neile täitsid küsimustiku ka mõned TÜ kehakultuuriteaduskonna füsioteraapia eriala ja EPMÜ veterinaarmeditsiini eriala tudengid, kes valikainena läbisid Tartu Ülikoolis samasuguse ladina keele kursuse. Põhiliseks õppematerjaliks oli küsitletel õpik "Ladina keel meditsiinerialadele" (4). Kontingendi valik sai tehtud ladina keele programmide ja õppekirjanduse sarnasuse tõttu arstiteaduse ja hambaarstiteaduse erialadel, küsitletuse jäeti välja ladina keelt inglise keele baasil õppinud üliõpilased.

Küsimustikule vastas kokku 114 tudengit, kes olid läbinud meditsiinilise ladina keele kursuse 2003/2004. õppeaasta sügissemestril. Erialati jagunesid küsitletud tudengid järgmiselt: 78 (68,4%) õppis

TÜs arstiteadust, 27 (23,7%) hambaarstiteadust, 9 (7,9%) olid teiste erialade tudengid (füsioteraapia või EPMÜ veterinaarmeditsiini erialalt).

73 (64,0%) vastanu emakeeleks oli eesti keel, 36-l (31,6%) vene keel ja 5-l (4,4%) muu keel, milleks enamasti oli soome keel. 93 (81,6%) usutletut olid nais- ja 21 (18,4%) meesüliõpilased. Kuna enamik tudengitest õppis esimesel kursusel (välja arvatud füsioteraapia ja veterinaarmeditsiini eriala tudengid), siis nende vanust ei küsitud, kuna selles vallas oleks kõikumine olnud üsna väike.

Meetodid

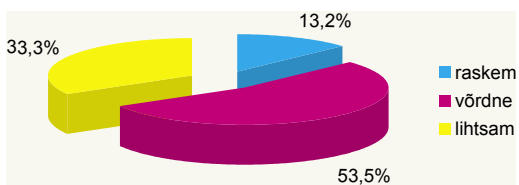
Andmetöötluseks kodeeriti laekunud ankeetide 26 küsimust 52 tunnuse alla ning sisestati arvutisse. Statistilises andmetöötluses rakendati üldlevinud meetodeid. Programmidenä kasutati põhiliselt Microsoft Office 2000 tabelarvutusprogrammi Excel ja statistiliste programmide paketti Statistica for Windows, Release 4.5.

Tulemused

Üliõpilaste arvamused ladina keele kohta

Kui humanitaarerialadel õpitakse ladina keelt põhiliselt eesmärgiga mõista vanu tekste, siis meditsiinilise ladina keele õppimisel on teatavasti eesmärgiks oskus diagnoose ja retsepte kirjutada ning aru saada, mis põhimõttel on anatoomiaterminid moodustatud. Nende sihtide saavutamiseks piisab ladina käändsõnade tundmisest ning ladina keele keeruka verbisüsteemi õppimisega ei ole vaja vaeva näha. Seega on meditsiinilise ladina keele kursus humanitaaralade ladina keele kursusest oluliselt lihtsam (5). Kursuse lühiduse tõttu ei saa siiski keskenduda RHK-10 päheõppimisele (6), ehkki see tulevastele arstidele tulutoovaks võiks osutada. Ühe semestri pikkuse kursuse eesmärgiks on eelkõige anda ülevaade põhimõtetest, kuidas ladina keeles meditsiinitermineid moodustatakse, sõnavara õppimisele pole võimalik märkimisväärselt keskenduda.

15,8% küsimustikule vastanud tudengitest oli ladina keelt varem õppinud ning 84,2% alustas

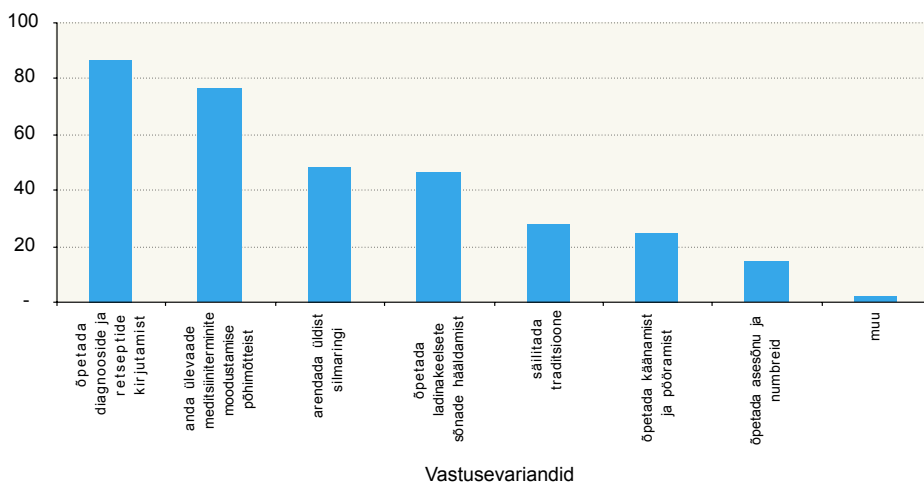
Joonis 1. Ladina keele raskus võrreldes teiste õpitud keeltega.

selle keele õppimist ülikoolis. Vanu keeli peetakse kaasaegsete keeltega võrreldes üldiselt raskemaks ning väidetavalt teevad arstid diagnoosides ladina keele käändelõppudega palju vigu (7). Oleks olnud ootuspärane, et ka arstiteaduskonna tudengid oleksid seda keelt komplitseeritaks pidanud, kuid üllatav oli, et vaid kolmandik usutletud tudengitest leidis, et ladina keel on raskem keeltest, millega seni oli kokku puutunud. Üle poole üliõpilastest arvas selle raskuse olevat teiste keeltega võrdse ja väikese osa arvates oli ladina keel seniõpitud keeltest koguni lihtsam (vt jn 1). Kuna siinkohal oleks kohane küsida, kas tudengitel on üldse võrdlusmaterjali, siis võib ankeeditulemuste põhjal osutada, et vastanutest 26,3% väitis end olevat õppinud nelja või enamat võõrkeelt; 64,9% kahte või kolme võõrkeelt; 7,0% ühte võõrkeelt; 1,8% oli oma võõrkeeleoskuse märkimata jätnud. Üheks arvamuste kujundajaks võib siinkohal pidada meditsiinilise ladina keele näivat lihtsust.

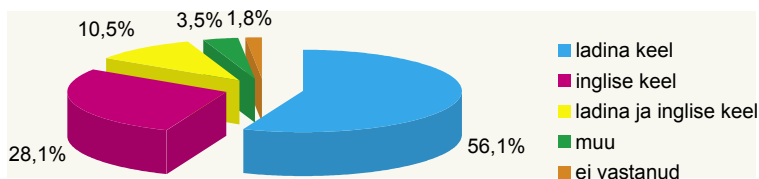
Ankeedist selgus, et 93,9% tudengitest õppis ladina keelt kohustusliku ainaena ja 6,1% valikainena. Küsimusele, kas nad sooviksid ladina keelt õppida ka juhul, kui see poleks kohustuslik aine, vastas jaatavalt 40,4% tudengitest; 45,6% vastus oli "võib-olla" ning 14,0% vastas eitavalt. Samas küsimusele, kas ladina keel peab arstiteaduskonnas kohustuslik aine olema, vastas 76,3% tudengitest jaatavalt; 8,8% eitavalt ning 14,9% polnud selles kindel. Seega võib täheldada, et ladina keelt ei õpita niivõrd huvist keele vastu, kui lähtudes arvamusest, et see võib erialaselt vajalikuks osutada.

Seda, kuidas TÜ arstiteaduskonna tudengid näevad oma ladina keele kursuse eesmärke, kajastab joonis 2. Kursuse eesmärkidena nägi valdav osa tudengeid "õpetada diagnooside ja retseptide kirjutamist" ja "anda ülevaade meditsiinterminite moodustamise põhimõttest"¹, seega oli enamikul olemas ettekujutus selle keele otstarbest oma tulevase erialal. Umbes pooled tudengid leidsid, et eesmärgiks peaks olema üldise silmaringi arendamine ja ladinakeelsete sõnade hääldamise õpetamine. Traditsioonide säilitamine oli paraku alles viiendal kohal ning ka see näitab, et meditsiiniüliõpilaste arvates on ladina keele otstarve pigem praktilist laadi. Veerand tudengitest leidis, et ladina keele

¹ Erinevate vastuste arv ei olnud siinkohal piiratud, seega märgiti vastusevariante enamasti mitu.

Joonis 2. Ladina keele kursuse eesmärk.

Joonis 3. Keel, mis peaks olema rahvusvaheline meditsiinkeel.

kursus peaks õpetama käänamist ja pööramist ning kõige viimasel kohal eesmärkide olulisuse skaalal oli asesõnade ja numbrite õpetamine, milles võib näha samastamist kaasaegsete keeltega. Kuna neid üliõpilasi, kes leidsid, et ladina keel peab arstiteaduskonnas kohustuslik aine olema, oli pisut enam kui kolmveerand usutletutest, siis on oluline märkida, et vastuste puhul, mis seda ideed toetasid, oli korrelatsioon suurim eesmärgiga "anda ülevaade meditsiiniterminite moodustamise põhimõttest" ($r = 0,49$) ($p < 0,05$).

Kuidas jagunesid vastused küsimusele, milline keel peaks olema rahvusvaheliselt kasutatav meditsiinkeel, näeb jooniselt 3. Enam kui poolte küsitletud tudengite arvates peaks selleks jääma ladina keel, inglise keele pooldajaid meditsiinkeele rollis on poole vähem kui ladina keele pooldajaid. Siinkohal võib märkida, et teadlasedki ei ole üksmeel küsimuses, kas inglise keel suudab järgmistel kümnenditel ladina keele rahvusvahelise meditsiinkeele rollist välja tõrjuda (8). Tudengite välja toodud põhjused selle või teise keele eelistamiseks olid erinevad. Ladina keele eelistamise põhjenduseks tõsteti esile traditsioone, mõttetust hästi toimivat süsteemi muuta, võrdsust kõigi rahvuste vahel, s.o ei oleks vaja anda eelist inimestele, kes inglise keelt emakeelena kõnelevad. Inglise keele eelistamisel domineerisid pigem isiklikku laadi eesmärgid, nagu arstiteaduskonna õppekava maht, mis ilma ladina keeletagi on suur. Oli ka neid, kes pooldasid rahvusvahelise meditsiinkeelena nii ladina kui inglise keelt. Ka RHK-10 puhul, kus enamik diagnoose on ladina keelde ümber pandud, on peatükkides XX ja XXI vaid eesti- ja ingliskeelsed diagnoosid, kaasaegne sõnavara on ladina keelde tõlkimata jätetud. Rahvusvahelise meditsiinkeelena esitasid

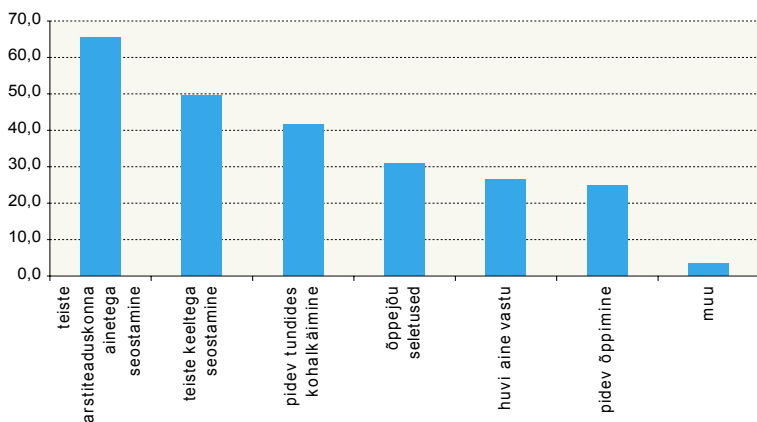
küsimustikule vastanud muudki keeli peale eespool nimetatute, paaril korral pakuti selleks vene keelt.

Eelnevast nähtub, et meditsiinitudengite suhtumine ladina keelde on pigem positiivne, kuna 76,3% leiab, et see peab arstiteaduskonnas kohustuslik aine olema, valdav osa ei pea ainet üle jõu käivalt raskeks. 40,4% sooviks seda õppida ka juhul, kui see poleks kohustuslik aine, ning 56,1% arvab, et ladina keel peaks edasi olema rahvusvaheline meditsiinkeel. Samas ei ole suhtumine ka ülearu entusiastlik ja lähtub pigem praktilistest eesmärkidest kui vajadusest säilitada Tartu Ülikooli traditsioone.

Hinnangud õpikule "Ladina keel meditsiini-erialadele"

1997. a reformiti TÜ arstiteaduskonna õppekava ja meditsiinilise ladina keele kursust lühendati kahelt semestrilt ühele. Selline muutus tõi kaasa vajaduse uue õppevahendi järele, mis võimaldaks niivõrd lühikese aja jooksul anda tulevastele arstidele põhiteadmised meditsiinilisest ladina keelest. Enne 2002. aastat oli Eestis üldlevinud meditsiinilise ladina keele õpikuks "Lingua Latina in medicina" (9), mis keskendus ladinakeelsetele näitelausele. Õpikus "Ladina keel meditsiinierialadele" (4), mida 2002. aastast kasutatakse, on rõhk praktilistel ülesannetel.

Küsimustikule vastanud tudengid õppisid ladina keelt viimati mainitud õppevahendi järgi. Raamatus sisalduvat infot pidas piisavaks 61,4% tudengitest; 31,6% peaaegu piisavaks, 6,1% ei pidanud seda küllaldaseks ja 0,9% ei osanud öelda, kas info oli piisav või ei. Nagu arvudest näha, oli õppevahendi puhul peaaegu kõigil üliõpilastel olemas oma arvamus, neid, kes seisukohta võtta ei osanud, oli väga

Joonis 4. Ladina keele omandamist lihtsustanud tegurid.

vähe. Muid õppevahendeid kasutas kursuse jooksul 35,1% tudengitest; 64,9% seda ei teinud. Õpiku "Ladina keel meditsiinierialadele" hindamisel esitati ka asjalikke täiendusettepanekuid.

Hinnangud konkreetsele ladina keele kursusele

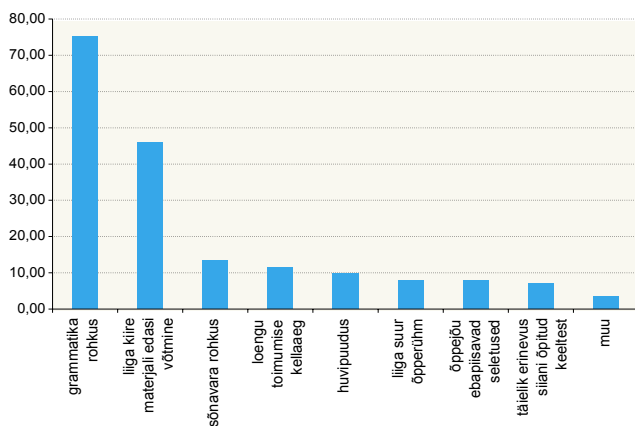
Joonisel 2 olid ära toodud eesmärgid, mis üliõpilased püstitasid meditsiinilisele ladina keele kursusele, ning tudengitel paluti vastata ka küsimusele, kas konkreetne kursus teenis nende poolt märgitud eesmäärke. Ehkki joonisel 2 nähtuvalt olid tudengite poolt oluliseks peetud eesmärgid üsna erinevad, leidis 36,0% tudengitest, et kursus oli nendega vastavuses; 55,3% arvates oli see nii osaliselt; 3,5% vastus oli eitav ning 5,3% ei osanud seda öelda. Suurimad korrelatsioonid eesmärgi ja tulemuse vahel tekkisid ladina keele kursuse eesmärkide "arendada üldist silmaringi" ($r = 0,26$) ja "anda ülevaade meditsiinitermine moodustamise põhimõtteist" ($r = 0,24$) ($p < 0,05$) vahel.

Meditsiinilise ladina keele kursuse hindamisel paluti kursust võrrelda teiste TÜ arstiteaduskonna ainetega. 78,1% tudengitest leidis, et ladina keele kursuse tase on samaväärne teiste TÜ arstiteaduskonna ainetega; 9,6% üliõpilastest pidas kursuse taset teiste ainetega omast madalamaks; 7,9% üliõpilastest teiste ainetega tasemest kõrgemaks; 4,4% juhtudest oli küsimus vastamata jätetud.

Kuna ladina keelel peaks olema abistav funktsioon teiste arstiteaduskonna õppekava ainetega, näiteks anatoomiakursuse omandamisel, esitati küsimus, kas ladina keele kursus ka tegelikult hõlbustas anatoomia- või teiste erialakursuste omandamist. 65,8% üliõpilastest leidis, et ladina keelest oli tõesti sel puhul abi; 18,4% tudengitest ei osanud seda öelda; 14,9% tudengite arvates ei olnud ladina keelest teiste ainetega omandamisel abi ja 0,9% juhtudest oli küsimus vastamata jätetud.

Ankeedis küsiti veel, kas üliõpilaste arvates on õigustatud ladina keele õpetamine arstiteaduskonna esimesel kursusel, sest tegelikult on diagnooside ja retseptide kirjutamise oskust tarvis hoopis hiljem ning seega võiks kaaluda meditsiinilise ladina keele kursuse nihutamist õpingute hilisemasse etappi. Korrelatsioon seisukoha vahel, et ladina keelt tuleks õpetada esimesel kursusel, ja arvamus vahel, "et ladina keel hõlbustas teiste erialaainete omandamist", oli $r = 0,39$ ($p < 0,05$). Seega pooldasid paljud tudengid siiski ladina keele õpetamist esimesel kursusel. Ent oli ka tudengeid, kes leidsid, et ladina keele loengud võiksid ka järgnevatel kursustel jätkuda.

Ladina keele kursuse pikkusega, mis TÜ arstiteaduskonna arstiteaduse ja hambaarstiteaduse erialal on kestusega üks semester ühe õppekorraga nädalas, oli rahul 59,6% tudengitest; 33,3% leidis, et kursus võiks kaks semestrit pikk olla ja 5,3% üliõpilaste arvates võiks ladina keele kursus kesta kolm või neli semestrit.

Joonis 5. Ladina keele omandamist raskendanud tegurid.

1,8% oli neid, kes arvasid, et kursus võiks olla lühemgi, kui see praegu on. Kuna keskmise keeleandega inimesel kulub tavaliselt aastaid mingi keele omandamiseks, siis võib arstiteaduskonna tudengeid pidada kas väga andekaks või kajastub enamiku arvamustes lihtsalt leppimine olemasolevaga.

Üliõpilastelt küsiti ka, mis nende arvates kõige enam hõlbustas ja mis kõige enam raskendas ladina keele omandamist. Ilmnes, et lihtsustavate asjaolude hulgas (vt jn 4) oli kõige olulisem teiste arstiteaduskonna ainetega seostamine – 65,5% juhtudest.² Protsentuaalselt peaaegu niisama palju (65,8%) oli ka neid tudengeid, kes leidsid, et ladina keel hõlbustas teiste erialakursuste omandamist. Seega võib väita, et üle poole TÜ arstiteaduskonna tudengitest oskab näha seoseid ladina keele ja teiste erialaainete vahel.

Joonis 5 kajastab asjaolusid, mis ladina keele õppimise raskemaks muutsid. Sellel graafikul domineerivad ülekaalukalt kaks põhjust: grammatika rohkus (75,2% juhtudest) ja liiga kiire materjali edasivõtmine (46,0% juhtudest). Ülejäänud ladina keele õppimist raskendavad tegurid olid tunduvalt vähem olulised ega ületanud 15,0% künnist. Mõlemad raskendavad asjaolud olid täiesti ootuspärased, sest ladina keelt nagu teisi vanu keeli peetakse raskeks grammatika rohkuse tõttu. Üllatav on pigem juba tutvustatud asjaolu, et vaid kolmandik tudengitest pidas ladina keelt

teistest keeltest raskemaks (vt jn 1). Meditsiinilise ladina keele kursusel võetakse ka materjali suhteliselt kiiresti edasi, sest kursus on lühike. Ent kui meenutada, et 59,6% tudengite arvates oli üks semester ladina keele kursuse pikkusena täiesti piisav, siis paistab, et seost kursuse lühiduse ja kiire materjali edasivõtmise vahel ei oska paljud tudengid näha.

Üliõpilastelt küsiti veel, mida uut nad enda arvates sellelt kursuselt juurde õppisid. Kui lähendada seosest eesmärgi püstitamisega (vt jn 2), siis suurim korrelatsioon oli eesmärgi “anda ülevaade meditsiinitermine moodustamise põhimõtteist” ja tulemuse “sain teada, kuidas ladina keeles meditsiiniterminid moodustatakse” vahel ($r = 0,38$; $p < 0,05$).

Kokkuvõtvalt, 91,3% tudengite arvates vastas TÜ meditsiinilise ladina keele kursusele kas täielikult või osaliselt püstitatud ootustele; 78,1% tudengitest leidis, et ladina keele kursuse tase on võrdne teiste TÜ arstiteaduskonna ainetega. 65,8% üliõpilastest leidis, et see kursus hõlbustas teiste arstiteaduskonna ainetega omandamist. Õppejõu püstitatud eesmärk oli anda meditsiinilise ladina keele kursusel tudengitele ülevaade meditsiinitermine moodustamise põhimõtteist ning selle eesmärgi ja tulemuse puhul võis täheldada ka kõige tugevamat positiivset korrelatsiooni.

² Erinevate vastuste arv ei olnud ankeedis piiratud, seega märgiti vastusevariante enamasti mitu.

Arutelu

2003/04. õppeaastal TÜ arstiteaduskonna tudengite seas ladina keele vajalikkuse ja eesmärkide kohta korraldatud küsitluse tulemusel selgus, et enamikul TÜ meditsiinitudengeist on ettekujutus ladina keele eesmärkidest oma tulevase lialal. Tudengite suhtumine ladina keelde on pigem positiivne ja rohkem kui pool küsitletud tudengitest oskas seda siduda ka teiste TÜ arstiteaduskonna ainetega. Üle poole oli ka neid üliõpilasi, kes nägid rahvusvahelise meditsiinkeelena ladina keelt. Samas peegeldub üliõpilaste suhtumises pigem rahulolu olemasolevaga kui soov tulevikus midagi paremaks muuta. On mõistetav, et ladina keele kasutamine meditsiinis ei ole esimese kursuse tudengite jaoks kõige olulisem probleem ning sellega seonduvale ei ole eriti põhjalikult mõeldud. Võib ka märkida, et meditsiinitudengite suhtumine ladina keelde on üsna praktiline. Seda keelt peetakse erialaselt vajalikuks, kolmveerand usutletutest leidis, et selle keele kursus peab arstiteaduskonnas kohustuslik aine olema. Seevastu ei olnud huvi ladina keele vastu või vajadus traditsiooni säilitada enamiku üliõpilaste jaoks esmatähtis. Kuna 40,4% usutletud tudengitest märkis, et sooviksid ladina keelt õppida ka siis, kui

see ei oleks kohustuslik aine, ja 38,6% tudengitest leidis, et ladina keele kursus peaks olema pikem kui üks semester, siis võiks tulevikus olla mõeldav pakkuda TÜs valikainena välja meditsiinilise ladina keele jätkukursus.

Nende tulemuste najal võib väita, et püstitatud hüpotees ei leidnud kinnitust ning TÜ arstiteaduskonna üliõpilaste arvamustest lähtudes peaks ladina keele õpe TÜ arstiteaduskonnas säilima.

Tuntud saksa meditsiiniajaloolane H. Schipperges on väitnud, et ladina keel ei ole võidukalt üle elanud mitte ainult arabia keele mõju keskajal, vaid ka inglise keele ägeda rünnaku 20. sajandil (3). Ent küsimusele, kas ladina keele kasutamine meditsiinkeelena end Eestis õigustab, saab vastata alles siis, kui teada on nende arvamus, kelle igapäevases töös mängib meditsiinilise ladina keele tundmine väiksemat või suuremat rolli. Edasises uurimistöös tuleks võrrelda TÜ arstiteaduskonna tudengite ja stuudiumi lõpetanud arstide ja õppejõudude arvamusi ladina keele vajalikkusest ja funktsioonist meditsiinis. Sealhulgas tuleb leida vastus küsimusele, milline on meditsiinilise ladina keele roll erialases suhtlemises nende riikide kolleegidega, kus meditsiinilist ladina keelt ei kasutata.

Kirjandus

1. Talvik R. Aeg loobuda ladina keelest meditsiinis. Eesti Päevaleht 30. mai 2002.
2. Mikelsaar R-H. Ladina keelt pole nii lihtne kaotada. Eesti Päevaleht 12. juuni 2002.
3. Marečkova E, Šimon F, Červený L. Latin as the language of medical terminology: some remarks on its role and prospects. *Swiss Medical Weekly* 2002;132:581-7.
4. Rein K. Ladina keel meditsiinierialadele. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus; 2002.
5. Rein K. "Omnes viae in terminologia medicinali ad linguam Latinam ducunt." - Kakssada aastat klassikalist filoloogiat Eestis = Duo saecula philologiae classicae in Estonia. (Morgensteri Seltsi toimetised, 1.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus; 2003. lk. 152-61.
6. Rahvusvaheline haiguste klassifikatsioon RHK-10. Tallinn: 1994.
7. Bogovski P, Laan I. Eessõna. Rahvusvaheline haiguste klassifikatsioon RHK-10. Tallinn; 1994.
8. Lamberg B, Solin H. Det medicinska latinet. *Finska Läkaresällskapet Handlingar* 1990;134:92-5.
9. Gross L, Kleis R, Torpats Ü. *Lingua Latina in medicina*. Tallinn; 1970.

Summary

Relevance of Latin as perceived by the students of medicine

Latin has been the language of medicine all over Western Europe for centuries. In Estonia it has been obligatory until now for the students of medicine to pass a short course of medical Latin. Some years ago discussion was started in an Estonian newspaper whether it is absolutely necessary to use Latin as the language of medicine or not. Therefore another question arises as well: is it necessary to teach Latin to the students of medicine or not?

In the academic year 2003/2004 an inquiry was carried out among the students of medicine of the University of Tartu. Its purpose was to find out the attitudes of the students of medicine towards Latin. The students of medicine were questioned about their motivation for and interest in studying this ancient language. The aim of the research was also to learn what the function of

Latin in medicine was in their opinion and whether the tradition of writing diagnoses and prescriptions in Latin should be continued in the modern world.

The results were quite interesting, as Latin did not seem to be a complicated and troublesome subject for the students of medicine. More than a half of the inquired students thought that Latin should continue to hold its position as the international language of medicine.

Yet the question whether the use of Latin in medicine is justified or not can only be answered when a similar inquiry is carried out among the Estonian physicians as well.

kaarina@ut.ee